

Sygn. akt VIII Pz 163/18

POSTANOWIENIE

Dnia 21 lutego 2019 r.

Sąd Okręgowy w G. VIII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w następującym składzie:

Przewodniczący: SSO Jolanta Łanowy-Klimek

Sędziowie: SSO Grażyna Łazowska

SSR del. Anna Capik-Pater

po rozpoznaniu sprawy w dniu 21 lutego 2019 w G.

na posiedzeniu niejawnym

w sprawie B. G.

przeciwko Spółka (...) Spółka Akcyjna w B.

o ekwiwalent pieniężny z tytułu prawa do bezpłatnego węgla

na skutek zażalenia pozwanego Spółka (...) Spółka Akcyjna w B.

od postanowienia Sądu Rejonowego w G.

z dnia 7 sierpnia 2018 sygn. akt VI P 317/18

p o s t a n a w i a:

oddalić zażalenie

(-) SSO Grażyna Łazowska	(-) SSO Jolanta Łanowy-Klimek	(-) SSR del. Anna Capik-Pater
Sędzia	Przewodniczący	Sędzia

UZASADNIENIE

Powód B. G. pozwem skierowanym przeciwko Spółce (...) S.A. w B. domagał się zasądzenia na jego rzecz rekompensaty z tytułu utraty prawa do deputatu węglowego w rozumieniu ustawy z dnia 12 października 2017r. o świadczeniach rekompensacyjnych z tytułu utraty prawa do bezpłatnego węgla.

Wyrokiem z 7 sierpnia 2018 r. Sąd Rejonowy w G. w pkt 1 oddalił powództwo, a w pkt 2 odstąpił od obciążania powoda kosztami zastępstwa procesowego.

W uzasadnieniu orzeczenia o kosztach sądowych, Sąd I instancji podał, że w przedmiotowej sprawie wystąpiły szczególnie okoliczności, o których mowa w art. 102 k.p.c., uzasadniające odstąpienie od obciążania powoda kosztami procesu, a to z uwagi na sytuację materialną powoda, który utrzymuje się wyłącznie z renty wyrównawczej w kwocie

2626,46 zł, a jego miesięczne koszty utrzymania oscylują w okolicy 1500 zł. Sąd Rejonowy stanął na stanowisku, że w tych okolicznościach trudno uznać, aby powód miał możliwość poniesienia bez uszczerbku dla siebie kosztów zastępstwa procesowego strony pozwanej nawet w minimalnym zakresie.

Pozwana Spółka (...) S.A. w B. wniosła zażalenie, w którym zaskarżyła postanowienie zawarte 2 pkt wyroku. Pozwana zarzuciła naruszenie przepisów postępowania (1) i prawa materialnego (2), a to:

1) art. 98 k.p.c. oraz art. 102 k.p.c. poprzez odstąpienie od obciążania powoda kosztami postępowania, pomimo przegrania przez powoda sprawy, a także pomimo niezrealizowania w niniejszej sprawie przesłanek, o których mowa w art. 102 k.p.c., tj. wypadków szczególnie uzasadnionych;

2) § 2 pkt 4 w zw. z § 9 ust. 1 pkt 2 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych poprzez jego niezastosowanie.

Pozwana domagała się zmiany postanowienia w zaskarżonym zakresie poprzez zasądzenie od powoda na rzecz pozwanej kwoty 1.350 zł tytułem kosztów postępowania oraz zasądzenia od powoda na rzecz pozwanej obowiązku zwrotu kosztów postępowania zażaleniowego, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych. W uzasadnieniu podniosła, że nie sposób przyjąć – jak w jej ocenie argumentuje zaskarżone postanowienie Sąd Rejonowy – iż nieznanostwo prawa jest przesłanką uzasadniającą odstąpienie od obciążania strony przegranej kosztami postępowania. Podkreśliła, że jeżeli powód miał wątpliwości co do stanu prawnego, to mógł zasięgnąć porady prawnej, a w tym skorzystać z bezpłatnej pomocy prawnej finansowanej przez Skarb Państwa. Wskazała również, że ze względu na ogromną ilość spraw sądowych o przedmiotową rekompensatę pełnomocnik pozwanej jest zobowiązany przez sądy tutaj okręgu do przygotowywania każdego dnia czasami nawet kilkudziesięciu odpowiedzi na pozew i innych pism procesowych, co powoduje po stronie pełnomocnika pozwanej konieczność ponoszenia skrajnie wielkiego nakładu pracy w celu obrony przed niezasadnymi powodztwami. Pozwana dodała, że jeżeli Sąd I instancji uznał, że sytuacja majątkowa powoda oraz charakter dochodzonego roszczenia nie uzasadniają obciążenia go pełną stawką kosztów zastępstwa radcy prawnego, to mógł zasądzić koszty postępowania w niższej kwocie. Zamiast tego – w ocenie pozwanej – rozstrzygnięcie Sądu I instancji ma cechy naruszającego przepisy postępowania, zasadę równego traktowania stron procesu, a także zasadę odpowiedzialności za wynik procesu.

W odpowiedzi na zażalenie powód wniosł o jego oddalenie. W uzasadnieniu wskazał, że stracił zdrowie pracując na kopalni, a w zamian otrzymał tylko rentę wyrównawczą, w ramach której dostawał także deputat węglowy. Obecnie zaś zabrano mu deputat, a – jak okazało się w postępowaniu sądowym – prawo do rekompensaty również mu nie przysługuje, co jego zdaniem powoduje pogorszenie sytuacji osób już pokrzywdzonych. Dodał, że w przeciwieństwie do pozwanej nie stać go na profesjonalnego pełnomocnika, nie ma żadnych oszczędności, a jeśli jakieś się pojawią, to wydaje je na lekarstwa.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Zażalenie pozwanej nie zasługuje na uwzględnienie.

W przedmiotowej sprawie Sąd Okręgowy w pełni podziela stanowisko Sądu Rejonowego w zakresie odstąpienia od obciążania powoda kosztami procesu na zasadzie art. 102 k.p.c.

Sąd Okręgowy zgadza się z twierdzeniem pozwanej, że regułą w postępowaniu cywilnym jest zasada odpowiedzialności za wynik procesu określona w art. 98 k.p.c., zgodnie z którym strona przegrana jest zobowiązana do zwrotu kosztów przeciwnikowi na jego żądanie niezbędne do celowego dochodzenia praw i celowej obrony (koszty procesu).

Zgodnie natomiast z treścią art. 102 k.p.c. w wypadkach szczególnie uzasadnionych sąd może zasądzić od strony przegranej tylko część kosztów albo nie obciążać jej w ogóle kosztami.

Powyższy przepis stanowi wyjątek od reguły ponoszenia kosztów procesu przez stronę przegrana.

Sąd nie jest zobligowany do zastosowania art. 102 k.p.c., ale posiada taką możliwość, po rozważeniu całokształtu okoliczności sprawy. Sądy posiadają bowiem swobodę kształtowania orzeczeń o kosztach procesu, a więc i kosztach zastępstwa procesowego, samodzielnie decydują czy na gruncie konkretnej sprawy zachodzą owe "szczególne okoliczności" o jakich mowa w powoływanym wyżej przepisie, pozwalające na odstąpienie od obciążania strony przegrywającej kosztami postępowania.

W postanowieniu z dnia 24 października 2013r. sygn. IV CZ 61/13 (LEX nr 1389013) Sąd Najwyższy wskazał, iż hipoteza przepisu art. 102 k.p.c., odwołująca się do występowania "wypadków szczególnie uzasadnionych", pozostawia sądowi orzekającemu swobodę oceny, czy fakty związane z przebiegiem procesu, jak i dotyczące sytuacji życiowej strony, stanowią podstawę do nieobciążania jej kosztami procesu.

W ugruntowanym w tym zakresie orzecznictwie Sąd Najwyższy wskazał również, że „zastosowanie przez sąd art. 102 k.p.c. powinno być oceniane w całokształcie okoliczności, które by uzasadniały odstępstwo od podstawowych zasad decydujących o rozstrzygnięciu w przedmiocie kosztów procesu. Do kręgu tych okoliczności należy zaliczyć zarówno fakty związane z samym przebiegiem procesu jak i fakty leżące na zewnątrz procesu zwłaszcza dotyczące stanu majątkowego (sytuacji życiowej). Okoliczności te powinny być oceniane przede wszystkim z uwzględnieniem zasad współżycia społecznego” (vide postanowienie z 14 stycznia 1974r., II CZ 223/73, LEX nr 7379, postanowienie Sądu Najwyższego z 13 października 1976r. sygn. IV Pz 61/76, LEX nr 7856, postanowienie Sądu Najwyższego z 16 lutego 1981r. sygn. IV Pz 11/81, LEX nr 8307, postanowienie Sądu Najwyższego 17 kwietnia 2013r. V CZ 132/12, LEX nr 1341732.

Ocena czy zaistniały przesłanki do zastosowania instytucji z art. 102 k.p.c. należy do sądu rozpoznającego sprawę i orzeczenie to podlega zmianie w wyniku weryfikacji instancyjnej jedynie w wyjątkowych wypadkach. Jak wskazał Sąd Apelacyjny w S.w wyroku z dnia 29 października 2015r., sygn. akt: ACa 496/15 „Kwestia zastosowania art. 102 k.p.c. pozostawiona jest orzekającemu sądowi z odwołaniem się do jego kompetencji, bezstronności, doświadczenia i poczucia sprawiedliwości. Ocena w tym zakresie ma charakter dyskrecjonalny, oparty na swobodnym uznaniu, kształtowanym własnym przekonaniem oraz oceną okoliczności i może być podważona przez sąd wyższej instancji w zasadzie jedynie wtedy, gdy jest rażąco niesprawiedliwa” (Legalis nr 1435257).

W ocenie Sądu Okręgowego w przedmiotowej sprawie zaistniały szczególnie uzasadnione przypadki uzasadniające zastosowanie art. 102 k.p.c. i odstąpienie od obciążania powoda kosztami procesu.

Należy podzielić stanowisko Sądu I instancji co do trudnej sytuacji materialnej powoda. Powód bowiem od 2006 r. utrzymuje się jedynie z renty wyrównawczej wynoszącej nieco ponad 2600 zł miesięcznie, podczas gdy jego podstawowe miesięczne wydatki, nie uwzględniając wydatków na żywność, ubranie itd., kształtują się na poziomie ok. 1500 zł. Podkreślenia wymaga również okoliczność podnoszona przez powoda w odpowiedzi na zażalenie – mianowicie, iż nie jest on w stanie poczynić żadnych oszczędności, bowiem musi regularnie kupować lekarstwa. Wobec powyższego słusznie – w ocenie Sądu Okręgowego – Sąd Rejonowy uznał, że powód nie jest w stanie bez uszczerbku dla siebie ponieść kosztów zastępstwa procesowego pozwanej.

Sąd Okręgowy zwraca również uwagę, że dochodzone roszczenie o zapłatę rekompensaty za utracony deputat węglowy jest roszczeniem, które zagwarantował ustawodawca tylko niektórym kategoriom osób, a powód pozostawał w subiektywnym przekonaniu, że z samego faktu bycia byłym pracownikiem kopalni, który uległ wypadkowi w pracy i pobiera rentę wyrównawczą – a do pewnego okresu również deputat węglowy – taka rekompensata mu się należy. Sąd podkreśla, że powód występował bez profesjonalnego pełnomocnika, zatem nie miał możliwości precyzyjnej analizy przepisów i pełnej oceny zasadności powództwa, zaś sam charakter roszczenia również uzasadnia stwierdzenie, że w sprawie wystąpiły szczególnie uzasadnione przypadki.

W tej sytuacji Sąd I instancji, powołując się na zasady współżycia społecznego, prawidłowo – w oparciu o art. 102 k.p.c. – odstąpił od obciążania powoda kosztami zastępstwa procesowego.

Mając powyższe na uwadze, Sąd Okręgowy w G. uznał zażalenie pozwanej za bezzasadne i w oparciu o art. 385 k.p.c. w zw. z art. 397 § 2 k.p.c. orzekł o jego oddaleniu.

(-) SSO Grażyna Łazowska	(-) SSO Jolanta Łanowy-Klimek	(-) SSR del. Anna Capik-Pater
Sędzia	Przewodniczący	Sędzia